

MARIN KATALINIĆ

Na 2. XII. 1959. umro je Dr Marin Katalinić, redovni profesor eksperimentalne fizike na Prirodo-matematičkom fakultetu u Skopju, član i bivši predsjednik Društva matematičara i fizičara NRM. Njegovom smrću jugoslovenska nauka gubi jednog istaknutog naučnog radnika, a skopski Univerzitet uvaženog profesora.

Marin Katalinić je rođen u Trogiru na 20. VIII. 1887. u obrtničkoj porodici. Nakon završene gimnazije, studirao je fiziku i matematiku u Zagrebu i Beču. Najprije je službovao na gimnazijama u Zadru i Velikoj Kikindi, a od 1927. na Zagrebačkom Sveučilištu, gdje je 1945. postao redovni profesor. Godine 1947. prelazi na Univerzitet u Skopju i ovdje radi do svoje smrti.

Naučna djelatnost M. Katalinića počinje 1923, i traje neprekidno do njegove smrti. Za to vrijeme objavio je Katalinić 40 naučnih radova. Te radove možemo rasporediti u nekoliko skupina, prema problemima koje obrađuju.

U svojim prvim radovima bavio se je Katalinić ispitivanjem djelovanja metalnih žicastih anoda kod elektrolize. Pojavu ventilnog djelovanja tih anoda interpretira Katalinić pomoću Grätzova efekta.

Druga skupina radova bavi se proučavanjem plivajućih kapljica na površinama tekućina. Katalinić dokazuje, da su te kapljice homogene, da one nastaju i na vodi, bila ona destilirana ili ne i da uzrok pojave kapljica ne može biti nečistoća tekućine.

Treću skupinu čine radovi o kapilarnim valovima, koji nastaju na površinama tekućina uslijed djelovanja izmjenične napetosti preko žicastih elektrode.

Jedna skupina radova posvećena je optičkim pojavama. Katalinić ispituje stojne valove cirkularno i eliptično polarizirane svjetlosti. Zatim pojave difrakcije na sjemenama predmeta koji se nalaze u izravnoj sunčevoj svjetlosti. Dalje ispituje konični analizator, osobito kod analize zakretanja ravnine polarizacije. U ovu skupinu spadaju i Katalinićevi radovi o raspršavanju svjetlosti. U tim radovima on neke efekte raspršavanja svjetlosti svodi na Mieov efekt, ispituje depolarizaciju raspršene svjetlosti i diskutira rezultate jedne Gansove teorije te pojave.

Neke se Katalinićevi radovi bave pojavom unipolarne indukcije i rotacije. Najvažniji zaključak tih opsežnih radova je, da je inducirana elektromotorna sila posljedica djelovanja Lorentzove sile na elektrone magneta.

Katalinić je prvi u Jugoslaviji počeo istraživanja nuklearnih dezintegracija pomoću osjetljivog sloja fotografske ploče.

Prema nabrojenim temama vidi se, da je poručje Katalinićevog naučnog interesa vrlo obuhvatno i raznoliko. Kao odličan pozvalac eksperimentalne tehnike Katalinić je vrlo vješto odabirao i sastavljao aparature iz kojih je nastojao dobiti

što bolje rezultate. Pri eksperimentiranju on vodi računa o svim faktorima koji bi mogli imati utjecaj na rezultat i vješto ih isključuje. Radovi su mu pisani koncizno i jasno i opremljeni vrlo uspješnim slikama.

Osim naučne djelatnosti, bavio se pok. Katalinić još i nastavnim i organizatornim radom. I na tim područjima je radio vrlo uspješno. Rezultat njegove pedagoške djelatnosti su dva udžbenika fizike i nekoliko generacija mladih fizičara, a rezultat organizatornog rada lijepo opremljeni i dobro organizirani institut za fiziku u Skopju.

Pok. Katalinić bio je strastveni eksperimentator. Eksperimenat je za njega bio osnov svakog naučnog i nastavnog rada tako, da se može bez pretjerivanja reći, da je pok. Katalinić svoj život bio posvetio eksperimentu.

J. Moser